

Сьогодні
09.05.2023

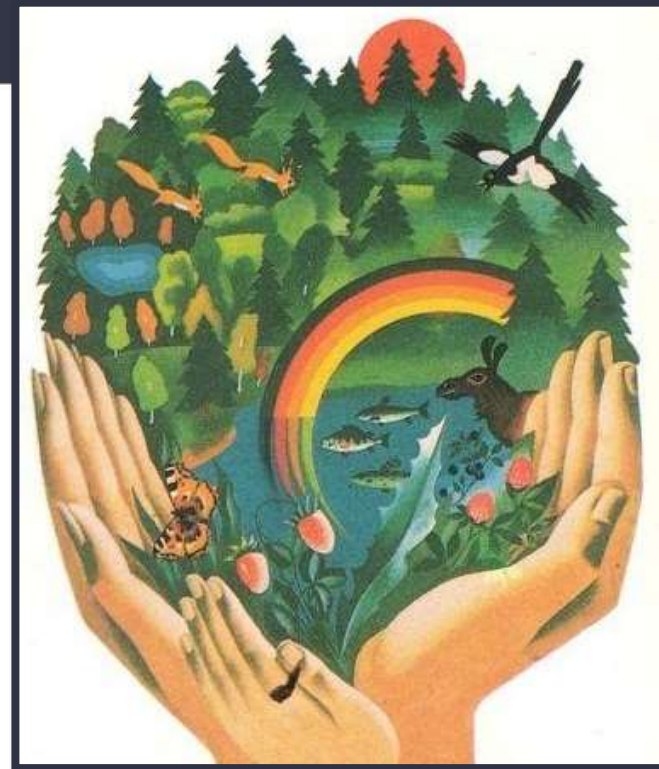
Урок
№64

Дата: 12.05.2023

Клас: 5 – А

Предмет: Пізнаємо природу

Вчитель: Капуста В.М.

**Природні скарби України.
Як зберегти біорізноманіття України.
Повторення. Будова клітини.**

Мета уроку:

- розповісти учням про різноманіття флори та фауни України, причини зниження їх чисельності та можливі шляхи збереження цих видів;
- розглянути поняття "екосистема" та "біорізноманіття";
- ознайомити з основними проблемами збереження природи в Україні, зокрема забруднення довкілля та незаконне вирубування лісів;
- сформувати в учнів знання про відповідальне відношення до природи та роль кожної людини у збереженні біорізноманіття.

Сьогодні
09.05.2023

Позитивне налаштування на урок

Дзвоник дзвенить, не стихає,
Школярів усіх скликає:
Гей, до класу поспішайте,
На місця свої сідайте.

Подорож містом “Клітина”

- Щоб потрапити в це загадкове місто, потрібно спочатку перейти через кордон, який буде нагадувати гнучкий міцний паркан, – **мембрану**. **Мембрана** не тільки оточує клітину, а й захищає від зовнішніх впливів. У ній є «ворота з охороною».
- Клітини **рослин, грибів і бактерій** над мембраною мають ще додатковий захист, як мур – **клітинну стінку**.
- Далі рухаємось усередині клітини. А це не легко, бо в цьому місті не повітря, а рідка желеподібна суміш речовин, яка має назву **цитоплазма**.
- Центр керування клітиною, мерія міста – це **ядро**. У ньому зібрана вся інформація і записана не на папері чи диску комп'ютера, а в речовині, яку називають ДНК.

Мал. 149. Місто Клітина

Подорож містом “Клітина”

У місті є фабрики, які випускають різноманітну продукцію, яку використовує , наприклад, для живлення, будівництва, здійснення життєвих процесів. Життя міста забезпечують електростанції **мітохондрії**, які пакують вироблену енергію в своєрідні акумулятори з назвою АТФ.

Мал. 149. Місто Клітина

Якби ми потрапили в місто – **Клітина рослини**, то побачили б ще і фабрику **хлоропласти**, де відбувається фотосинтез (виробляються вуглеводи, використовуючи сонячну енергію). Також там є велика красива **вакуоля**, заповнена клітинним соком, як озеро водою.

У місті **Клітина бактерій**, значно менша кількість будівель – **органел**. Наприклад, у бактерій немає ядра, але це не означає, що клітина залишилась без інформації ДНК. Ні, вона розміщена не в ядрі, а безпосередньо в цитоплазмі.

Кожне з міст-клітин живе засвоїми правилами .

«Людина – частина живої природи, яка живе серед природи і бере з неї все необхідне для життя: повітря, воду, продукти харчування, одяг, корисні копалини тощо».

Біорізноманіття, або біологічне різноманіття, ми бачимо щодня і самі є його частиною. Це різноманітність видів живих організмів та місць, які вони населяють.

Розгляньте та
обговоріть
таблицю.

Таблиця 7. Цінність біорізноманіття для людини

Назва цінності	Приклад використання ресурсів на державному рівні
Економічна	Україна славиться родючими чорноземами, на яких вирощує сільськогосподарські культури та експортує їх на світовий ринок
Екологічна	Усі рослини планети працюють щохвилини, щоб ми дихали чистим повітрям
Рекреаційна	Завдяки карпатським лісам та організованим кемпінгам на заході України популярний екотуризм
Культурна	Надихаючись поліськими лісами та їхніми мешканцями, Марія Приймаченко створювала картини дивовижних звірів. Туристи з усього світу приїжджають до України, щоб побачити оригінали її робіт
Освітня	Вивчаючи світ, людина задовольняє пізнавальну потребу досліджувати і розширювати світогляд

**Людина повністю залежна від розмаїття
благ природи.**

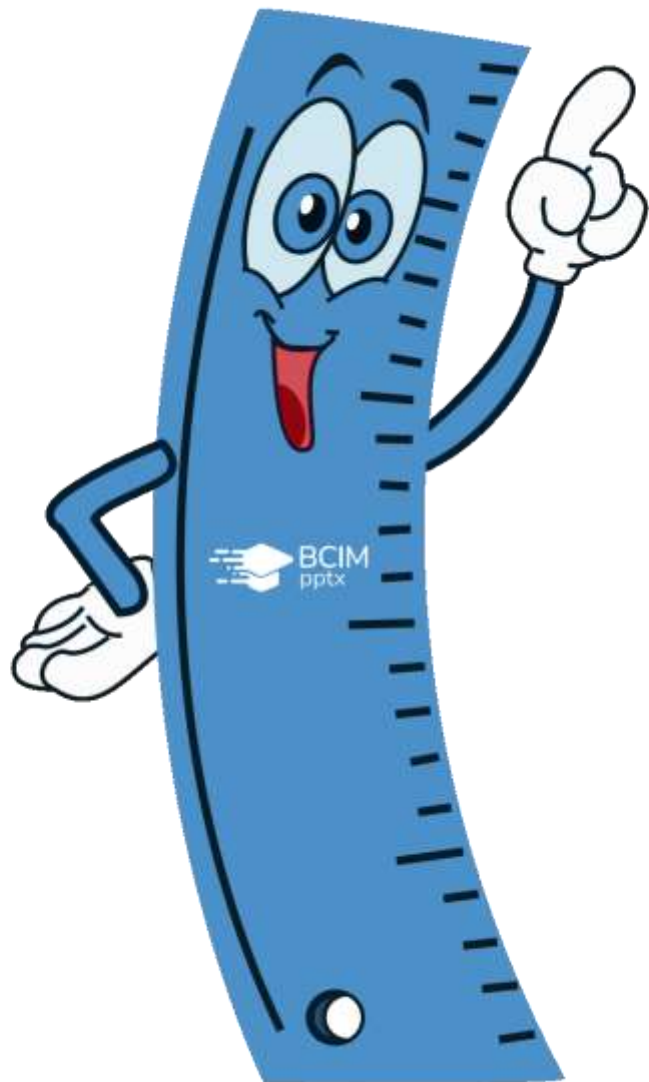
**Ми отримуємо їжу, сировину для ліків,
ресурси для зведення будівель, барвники,
насоладу від прогулянок у зеленій зоні, де
чутно спів птахів, а навколо – неймовірна
краса і чисте повітря.**

**Наведіть приклади власного щоденного
використання біологічних ресурсів.**

Стійкість навколишнього середовища залежить від розмаїття видів, що його заповнюють. Якщо зникає хоча б один вид (неважливо, мікроорганізми, мохи чи ссавці) його функцію у природі перебирає на себе інший. Якщо цього не відбувається, порушується цілісність системи, зникнення одного виду спричиняє зникнення іншого.

**З нами на планеті живе
близько 8,7 - 14 млн
видів (за різними
підрахунками), але
описано лише 1,6 млн.**

Вплив людини на природу

**Видове багатство тварин і рослин стрімко зменшується.
Основна причина цього – вплив людини на природу.**

**Розорювання земель,
неконтрольоване мисливство та рибальство,
будівництво,
вирубання лісів, забруднення водойм
безжально знищують середовище існування більшості
біологічних видів.
Щорічно на Землі зникає близько 30 000 видів організмів.**

Сьогодні
09.05.2023

Гімнастика для очей

Гімнастика для очей

Сьогодні
09.05.2023

Як людина здатна нашкодити природі?

Сьогодні
09.05.2023

Види, що зникли в Україні:

Осетер європейський

Тюлень-монарх

Сьогодні
09.05.2023

Види, що зникли в Україні:

Довгокрил звичайний

**Яка кількість організмів
щорічно зникає на Землі?**

**Які види під загрозою
зникнення?**

Інвазійні види - це «чужинці»,
що можуть знищити або
витіснити місцеві види. Це ще
одна причина втрати
біорізноманіття.

Слимак-ненажера їсть усе на своєму шляху, від ласих культур на городі до квітучих рослин на клумбах. Він загрозливий ще і тому, що може поїдати пташенят та розносити інфекції, і в Україні у нього майже немає природних ворогів.

У рослинному світі не менш агресивним є золотушник канадський. Він невибагливий до умов, виростає практично будь-де, нахабно витісняючи місцеві види рослин. Зникаючи, останні залишають без їжі тварин, що призводить до збіднення місцевої популяції. Як у всіх інвазійних видів, у золотушника канадського теж немає природних ворогів.

Що фіксується у цій книзі?

**До Червоної книги України
заносяться види тварин і рослин, які
постійно або тимчасово
перебувають чи зростають у
природних умовах на території
України і знаходяться під загрозою
зникнення. Занесені до Червоної
книги України види тварин і рослин
підлягають особливій охороні на всій
території України.**

З 9 квітня 2021 року до Червоної книги України занесено 1544 види, з них 687 тварини і 857 - представники рослинного світу.

Сьогодні
09.05.2023

Розглянь тварин, які занесені до Червоної Книги

Ящірка зелена

Жук олень

Беркут

Видра річкова

Сьогодні
09.05.2023

Розглянь тварин, які занесені до Червоної Книги

Заєць білий

Рись

Їжак вухатий

Гадюка степова

Сьогодні
09.05.2023

Розглянь тварин, які занесені до Червоної Книги

Кінь дикий

Лелека чорний

Ведмідь бурий

Афаліна

Сьогодні
09.05.2023

Розглянь рослини, які занесені до Червоної книги

Горицвіт весняний

**Зозулині черевички
справжні**

**Гадюча цибулька
горноподібна**

РУХЛИВА

ВПРАВА

Одним зі способів збереження біорізноманіття в Україні є створення заповідників, національних парків та заказників, в яких зберігають природу в первинному стані з мінімальним втручанням людини.

Сьогодні
09.05.2023

Розглянь рослини, які занесені до Червоної книги

Модрина польська

Будяк пагорбовий

Горицвіт весняний

На території
України є 19
природних
заповідників.

Сьогодні
09.05.2023

Домашнє завдання

Підручник с. 244-248 читати і
переказувати.

Підготувати відповіді на
питання(1,2)

Зворотній зв'язок Human або ел. пошта
valentinakapusta55@gmail.com

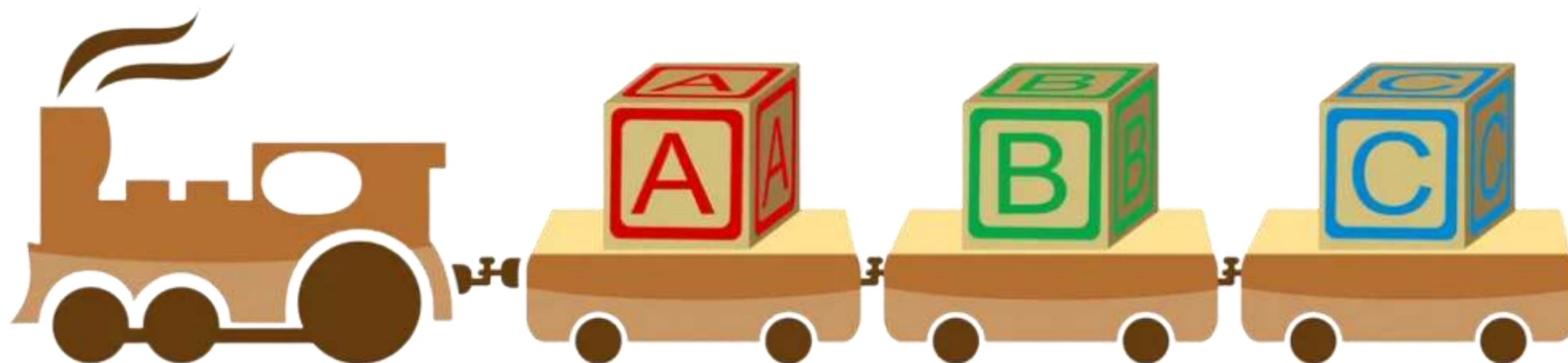
1. Яку корисну звичку для збереження біорізноманіття ти би хотів/-ла впровадити у своє життя? Чому саме вона для тебе важлива?

2. Які проблеми з втратою біорізноманіття є у твоєму місті? Як гадаєш, де можна знайти детальну інформацію про це?

Сьогодні
09.05.2023

Рефлексія «Потяг вражень»

Який вагончик потягу вам сподобався на уроці
найбільше?

Початок

Серединна

Кінець

Використані джерела

- <https://vsimpptx.com/author/piznayemo-prirodu-d-bida-t-gilberg-ya-kolisnik-5-klas>

Підручник <https://pidruchnyk.com.ua/1718-piznaiemo-pryrodu-bida-5-klas.html>